

Останнім часом особливої актуальності набувають пошуки відповіді на питання чи варто вводити у лісові культури інтродуковані види деревних рослин. Багато суперечливої інформації надходить щодо робінії звичайної або акації білої. В одних країнах Європи цей вид вважають інвазійним через здатність до швидкого розповсюдження і захоплення нових територій, в інших – його активно використовують для створення плантаційних лісових культур з метою отримання деревини, лікарської сировини та продуктів бджільництва. Відомо, що деревина робінії за певними технічними характеристиками не поступається дубовій, у деяких випадках переважає її. На користь культур акації свідчать також її властивості покращувати ґрунт та висока декоративність дерев. І все ж таки робінія звичайна в Україні – більше інвазійний вид чи цінний вид для лісорозведення? Істина, як завжди, – посередині.

В Україну робінію звичайну завезено близько 200 років тому як декоративну рослину, спочатку у парки. Пізніше стали широко використовувати у степовому лісорозведенні та агролісомеліорації. Задля запобігання розповсюдженню осередків кореневої губки у минулому столітті цей вид часто вводили у соснові культури.

Досвід використання виду вказує на отримані суперечливі результати. З одного боку, щільне заростання зрубів паростю акації практично унеможлиблює створення культур інших деревних видів. З іншого боку, багато ділянок на неугіддях, де не приживалися лісові культури аборигенних лісових видів були успішно заліснені робінією. Стовбури дерев цього виду можуть бути різної якості, від кривих, вильчастих до прямих повнодеревних. У Херсонській області у 70-ті роки співробітником Степового філіалу УкрНДІЛГА С. Г. Коханом були відібрані плюсові дерева щоглової форми робінії звичайної, які успішно розмножені і використовуються для заліснення земель півдня країни.

У поточному році лабораторією селекції УкрНДІЛГА розпочаті роботи щодо опрацювання методики визначення продуктивності, якості, стійкості та

інвазійної активності робінії звичайної у лісових деревостанах. Підготовчий етап включає відбір репрезентативних деревостанів за таксаційною базою даних. Під час польових робіт здійснюють визначення таксаційних, селекційних показників деревостанів, а також фіксують наявність репродукції, інтенсивність природного поновлення у виділах та за їх межами. Заключний етап має на меті опрацювання польових матеріалів, формулювання висновків і складання рекомендацій. Методика апробована в умовах ДП «Олександрівський лісгосп» Кіровоградського ОУЛМГ, де разом із інженером лісових культур М. І. Петренком та іншими співробітниками лісового господарства, обстежені насадження віком від 5 до 71 років насінневого та вегетативного походження.

Результати досліджень дозволили зробити висновки щодо продуктивності, стану та селекційної цінності кожного з 21 обстежених деревостанів. Насадження високопродуктивні – переважно I класу бонітету. Відібрано 2 деревостани, які відповідають вимогам до плюсових. Засвідчено можливість відбору плюсових дерев та створення лісонасінної бази виду. Виявлено певні закономірності щодо відновлення робінії та прояву її інвазійної активності. У деревостанах із щільною непорушеною підстилкою або/та густим підліском природне поновлення робінії незадовільне (практично відсутнє), а інвазійна активність не проявляється. Така сама ситуація і на відкритих місцях із щільним задернінням. У таких умовах вид не являє загрози для природних біоценозів. Слід зазначити, що на землях сільськогосподарського користування (на полях), що межують із деревостанами робінії, наявний її самосів, який знищують щорічною оранкою. Водночас після рубки таких деревостанів, пожежі та іншого антропогенного втручання, зокрема нерегулярного розорювання ґрунту, поновлення задовільне й інвазійна активність виду досить висока.

Таким чином підтверджено перспективність робінії звичайної для лісорозведення на еродованих схилах та інших неугіддях в умовах південного Лісостепу та Степу. Для запобігання прояву інвазійної активності під час проведення лісгосподарських заходів у насадженнях за участю робінії рекомендовано мінімізувати порушення підстилки та дернини.

